

Enligt sändlista

Helena Gralén
Naturavdelningen
036-39 51 40Postadress 551 86 Jönköping
Besöksadress Hamngatan 4
Tfn 036-39 50 00
Fax 036-12 15 58
E-post lansstyrelsen@f.lst.se
www.f.lst.se
Postgiro 3 51 76-7

Bildande av naturreservatet Färjansö i Värnamo kommun

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) området Färjansö, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1), som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla de natur- och kulturvärden som är knutna till de hävdade madmarkerna och ängsladorna.
- bevara och utveckla lövträdsmiljöerna med grova träd och död ved.
- bevara och utveckla ett rikt fågelliv på Färjansö.
- bevara de listade habitaterna enligt EU:s art- och habitatdirektiv i gynnsamt tillstånd.
- inom ramen för bevarandet av natur- och kulturvärdena ska reservatet dessutom ge möjligheter till naturupplevelser för besökare.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, samt 22 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se **Reservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., de mål och riktlinjer för områdets långsiktiga vård som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen (bilaga 2).
Länsstyrelsen utser enligt 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Förvaltare av reservatet ska vara Skogsstyrelsens distrikt Östra Kronoberg, reservatsförvaltning.

Administrativa data

Objektnamn	Färjansö
Skyddsform	naturreservat
Beslut om Natura 2000	ja för en del av området (SE 0310635)
Kommun	Värnamo
Socken	Hånger och Tännö

Karta	fastighetskarta: 5D 5i
Lägesbeskrivning	i sjön Vidöstern, ca 3 km söder om Tännö kyrka
Fastigheter	Hånger 8:7, delar av Hånger 3:4, Rolstorp 1:3, Tännö 2:5, 2:4, 4:6, Kulla 1:2, Tännö 14:5, 1:4, 1:3 och Norrtorp 1:1
Markägarkategori	staten (genom naturvårdsfonden) och enskilda
Gräns	enligt beslutskartan, bilaga 1
Areal	134 ha, varav 53 ha vatten

Beskrivning av området

Färjansö är en av de två största öarna i sjön Vidöstern. Reservatet omfattar i stort sett hela den norra delen av ön, vilken ligger i Jönköpings län. Södra delen av Färjansö ligger i Kronobergs län och denna del ingår i naturreservatet Färjansö-Långö. Södra delen av reservatet i Jönköpings län utgörs av restaurerade madmarker där slätter och efterbete bedrivs tillsammans med marker på andra sidan länsgränsen. Maderna är delvis gamla åkrar och området har tidigare varit kraftigt igenvuxet med viden och klibbal. Restaureringen av madmarkerna har gynnat fågellivet, framförallt vadarfåglar som tex tofsvipa, enkelbeckasin och brushane.

Västra stranden, vilken tidigare varit sjöbotten, är mer eller mindre skogbevuxen. I de lägre delarna dominerar klibbal och videsnår med inslag av björk. På torrare marker finns ek, bok och asp. Mer eller mindre igenväxta diken löper genom sumpskogen och vittnar om äldre tiders åkertegar. På åkermarken på norra delen av ön bedrivs ett aktivt jordbruk. Mellan åkermarken och slättermaden finns en bokdominerad ädellövskog.

På kartor från 17- och 1800-talet är det mesta av Hångers och Tännös ägor på Färjansö markerat som starrängar. Mindre delar är utpekade som hårdvallsängar. På den tiden fanns det drygt 20 ängslador på ön och av dessa återstår i dagsläget nio stycken.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. bedriva täkt av något slag
2. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika, dämma, plöja eller utföra annan mekanisk bearbetning. Förbudet gäller inte muddring av befintliga hamnar för pråmen.
3. uppföra ny byggnad eller anläggning, eller utföra till- eller ombyggnad av befintlig byggnad. Föreskriften gäller inte underhåll av befintliga byggnader.
4. anlägga ny luft- eller markledning
5. anlägga mast, torn eller antenn
6. anlägga hamn, brygga eller uppläggningsplats för farkoster. Förbudet gäller inte underhåll av befintliga hamnar.
7. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar

8. plantera skog på åkermark eller betesmark eller bedriva energiskogsodling eller julgransodling
9. använda betesdjur som skadar träd- och buskar genom barknag
10. använda bekämpningsmedel, gödsel, kalk eller kemiska preparat
11. plantera in för trakten främmande växter och djur
12. anlägga väg, led, bro eller spång. Förbudet gäller inte underhåll av befintliga brukningsvägar.
13. anordna upplag, annat än tillfälligt för jordbrukets behov.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

14. dikesrensa
15. riva befintliga byggnader

På åkermarken (randigt område på bifogad karta) gäller undantag från föreskrifterna A10, A11 och A14 samt från plöjning i föreskrift A2. På jordbruksmarken söder om bokskogen (rutigt område på bifogad karta) gäller undantag från plöjning i föreskrift A2 för insådd av ny vall.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. Utmärkning och skyltning av reservatet.
2. Restaureringsåtgärder av madmarkerna.
3. Årligen återkommande bete och/eller slåtter av madmarker.
4. Årligen återkommande åkerbruk, slåtter eller bete av åkermark.
5. Röjning av unggran vid behov samt friställande av enskilda träd.
6. Utfallande gagnvirke i samband med naturvårdsåtgärder, som utförs med stöd av föreskrifter och skötselplan, tillfaller reservatsförvaltaren om inget annat avtalas/avtalats med fastighetsägaren.
7. Restaurerings- och underhållsåtgärder av ängsladorna.
8. Utförande i övrigt av åtgärder enligt fastställd skötselplan (bilaga 2), inklusive uppföljning av reservatets syfte och bevarandemål.

C. Föreskrifter för allmänhet och sakägare enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom reservatet

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. framföra motordrivet fordon på land
2. inom land- eller vattenområdet starta eller landa med luftfartyg: Förbudet gäller ej luftfartyg i polis-, sjukvårds- och räddningsärenden.
3. störa djurlivet
4. förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning
5. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar

6. plocka eller gräva upp ris, örter, svampar, mossor och lavar annat än bär och svamp för husbehov
7. samla in ryggradslösa djur
8. tälta samt ankra eller förtöja husbåt
9. elda
10. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anordning
11. medföra ej kopplad hund eller annat lösgående husdjur

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

12. använda området för tävlings-, övnings-, lägerverksamhet eller dylikt

Undantag från föreskrifterna C1 och C11 medges för sakägare när de utnyttjar sin rätt att bruka fastigheten, jaga eller fiska.

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för reservatets skötsel och uppföljning enligt fastställd skötselplan (bilaga 2). Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för normalt underhåll av befintliga ledningar. Från föreskrifterna undantas även åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande, som i förväg godkänts av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller/ kan gälla för området.

Ärendets handläggning

Öarna i Vidöstern har sedan länge varit kända för sin vackra natur. År 1980 köpte staten den del av Färjansö som ligger i Kronobergs län samt ytterligare några öar i Kronobergs län. Två fastigheter (numera Hånger 8:7) på Färjansös västsida, i Jönköpings län, förvärvades av staten 1986 och 1989.

I oktober 2001 inbjöd Länsstyrelsen berörda markägare till ett möte i Tännö församlingens hem. Vid detta möte inleddes diskussionerna om bildande av ett naturreservat på den del av Färjansö som ligger i Jönköpings län. I januari 2002 lämnade Länsstyrelsen ett uppdrag till SVEFA om värdering och förhandling för det aktuella området. Avtal om inträngsersättning har träffats med ägarna till två av tio fastigheter.

Förslag till beslut och skötselplan har den 19 april 2004 skickats på remiss till Värnamo kommun, dåvarande Skogsvårdsstyrelsen i Jönköping-Kronoberg, Länsstyrelsen i Kronoberg, Luftfartsverket, naturskyddsföreningen och Värnamo fågelklubb. Berörda sakägare förelades samtidigt att inkomma med yttranden. I samtliga inkomna yttranden har reservatsbildningen tillstyrkts. I många av remissvaren har det funnits detaljsynpunkter på föreskrifterna och skötselplanen. Inkomna synpunkter har beaktats inför den slutliga utformningen av beslut och skötselplan.

Skälen för beslutet

Färjansö – Hånger är klassat som riksintresse för naturvården (NF 59). Riksintresset grundas bland annat på förekomsten av det äldre odlingslandskapet med smala åkertegar, slätterängar och ängslador liksom

lövskogar och strandsnår med ett rikt fågelliv. Vidöstern är även klassat som riksintresse för friluftslivet (FF 5) då möjligheterna för bl.a. båtsport, bad samt fågel- och naturstudier är mycket goda.

En del av slättermaden på Färjansö godkändes 2002 av Sveriges regering som Natura 2000-objekt, enligt Art- och habitatdirektivet, efter förslag från Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen bedömer att områdets höga naturvärden motiverar ett skydd för att säkra den långsiktiga skötseln av maderna och ängslador samt ett skydd mot avverkning av lövskog, borttransport av död ved och exploatering. Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § miljöbalken avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Reservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Hur man överklagar m.m.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 4 (formulär 23).

Beslutet skall kungöras i länets författningssamling, samt i Värnamo Nyheter och Finnveden Fredag. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörandet i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsråd Bo Landholm beslutat och reservatshandläggare Helena Gralén varit föredragande, har även länsassessor Göran Kjell och naturvårdsdirektör Johan Uhr deltagit.

Bo Landholm

Helena Gralén

Bilagor

1. Beslutslista
2. Skötselplan
3. Sakägarförteckning
4. Hur man överklagar
5. Sändlista